

Thema-avond 'Respecteren, Waarom zou ik?'

27 april 2004

1. Opening en welkom door de heer Abdel Oakki

De heer Oakki heet de ruim 100 aanwezigen van harte welkom. Onder de aanwezigen, jonge en oudere Marokkanen, Joodse Amsterdammers, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, politieke bestuurders van stadsdeel de Baarsjes.

Namens 'de werkgroep Marokkanen in de Baarsjes', wil ik u/jullie van harte welkom heten op deze thema-avond over anti-semitisme en anti-islamitische onder de titel 'Respecteren? Waarom zou ik?' We zijn blij dat jullie met zo'n groot aantal gekomen zijn. Dit geeft aan dat het onderwerp onder de mensen leeft. Voordat ik verder ga, wil ik even de leden van de werkgroep "Marokkanen in de Baarsjes" aan u voorstellen: Dahmani, Abdel Oakki, Jamaa Taharrasst, Jamila Tessoudali, Bert de Ruitser. We zijn sinds vorig jaar december actief met het organiseren van thema-avonden rondom maatschappelijke onderwerpen, het stimuleren van het gebruik van de stadspas door Marokkaanse ouderen, het organiseren van dagtochten en excursies en het werven en trainen van Marokkaanse vrijwilligers. Ook zijn we door het stadsdeel gevraagd om een buurtvaderproject in de Baarsjes te ontwikkelen. De nadruk in ons werk ligt op het verbeteren van de sociale positie van de Marokkaanse gemeenschap in de Baarsjes en Amsterdam-West en hun integratie en participatie in de samenleving te bevorderen. De leden van de werkgroep zijn vrijwilligers uit de Baarsjes en daarbuiten en krijgen ondersteuning van de opbouwwerker van Stichting Dock en het stadsdeel de Baarsjes.

Het doel van deze avond is om een aanzet te geven tot een verandering van de (negatieve) beeldvorming tussen Joodse en Marokkaanse Amsterdammers.

Onze Joodse stads- en buurtgenoten worden door Marokkaanse jongeren soms met weinig respect behandeld, en tegelijkertijd voelen dezelfde Marokkaanse jongeren dat zij niet zelden racistisch behandeld worden vanwege hun afkomst. We hopen dat deze avond zal bijdragen tot meer respect tussen alle bevolkingsgroepen en godsdiensten die in Amsterdam vertegenwoordigd zijn. We zijn ons bewust dat dit probleem te complex is om in één avond te worden opgelost. Maar we hopen dat deze avond in ieder geval een eerste aanzet kan geven, die kan leiden tot voortgaande dialoog. Vervolgens draagt de heer Oakki de leiding van de avond over aan Samira Abbos, de avondvoorzitter.

2. Dansgroep o.l.v. Annette v.d. Steen-Langerhorst

De vrolijke muziek brengt 6 zwierende dansers binnen. De te kleine vloer belet hun niet de prettige sfeer te zetten voor de avond.

3. Joodse Amsterdammers in de 2e wereldoorlog door S. Eisden, Anne Frankstichting

In mei 1940 woonden in Nederland 160.000 joden, waarvan ongeveer 80.000 in Amsterdam. Zeker zo'n 22.000 van de 160.000 waren vluchtelingen uit Duitsland en Oostenrijk. Vijf jaar later zijn er nog maar 50.000 joden over in Nederland. Wij kunnen er vanuit gaan dat ongeveer de helft hiervan uit in Amsterdam kwam. Het is voor ons moeilijk voor te stellen welke gevoelens er, vlak na de Bevrijding, bestonden bij diegenen die het 'geluk' hebben gehad om aan de massamoord te ontsnappen. Hoe voelt een overlevende zich die zich realiseert dat het grootste deel van zijn of haar gemeenschap weg is gevoerd en ergens in Europa om het leven zijn gebracht? Hoe hebben deze overlevenden zich ooit nog veilig kunnen voelen in Amsterdam? Waar hebben zij de kracht vandaan gehaald om hun leven en hun gemeenschap weer op te bouwen? De massamoord op 6 miljoen joden heeft zeker in Amsterdam een onuitwisbare indruk achtergelaten. Amsterdam was, toen nog wel, een stad met veel joodse invloeden. In deze stad woonde immers de grootste joodse gemeenschap van Nederland. Tegelijkertijd is de term 'joodse gemeenschap' een beetje misleidend. Binnen deze gemeenschap waren immers ook grote verschillen. Er waren religieuze en niet-religieuze joden, liberale en orthodoxe joden, socialistische en kapitalistische joden, arme en rijke joden. Er waren zelfs mensen die amper stilstonden bij het feit dat zij 'joods' waren. Het joods zijn speelde geen grote rol in hun leven. Met de bezetting van Nederland verandert dit volkomen. Of zij het nou wilden of niet, de Duitse bezetter bepaalde voortaan wie wel of geen 'jood' was. De joden maken al eeuwenlang deel uit van de Nederlandse samenleving. Het is daarom makkelijk te vergeten dat zij ook een langdurig proces van aanpassing en/of integratie hebben doorgemaakt. Zowel de sefardische joden, afkomstig uit Spanje en Portugal (16e eeuw) als de Askenasische joden uit Midden- en Oost-Europa (17e en 18e eeuw) hebben heel lang de tijd gehad om in te burgeren in de toenmalige samenlevingen. Het is zeker ook belangrijk om te vermelden dat de Nederlandse joden pas aan het begin van de 19e eeuw als volwaardige burgers werden beschouwd en ook die rechten kregen. En laten wij ook niet vergeten dat het in Amsterdam tot ver in de 20e eeuw heel gewoon was dat joden op straat werden uitgescholden voor 'rotjood' of erger. En hoewel er (gelukkig) enorm grote verschillen bestaan tussen de geschiedenis van de joden en die van de Marokkanen in Amsterdam, kunnen wel wat vergelijkingen gemaakt worden. Amsterdammers van Marokkaanse afkomst hebben, net als alle andere migrantengroepen, ook tijd nodig zich aan te

passen aan de Nederlandse samenleving. Ook Amsterdammers van Marokkaanse, Turkse of Surinaamse afkomst, om maar enkele te noemen, weten wat het is om op afkomst, huiskleur of godsdienst aangesproken of zelfs beledigd te worden. Het zijn ook juist dit soort gemeenschappelijkheden die ons kunnen doen beseffen velen van ons een gedeelde toekomst hebben. Het is daarom ook zo belangrijk dat op een avond als deze er ook aandacht is voor het verleden dat wij niet allemaal delen, maar wel gezamenlijk kunnen herdenken.

4. Dans en algemene vraag van Samira Abbos Samira Abbos stelt in het algemeen de vraag of er iemand in de zaal niet wist dat er Marokkanen voor Nederland zijn gestorven in de 2e wereld oorlog. In principe weet iedereen dit. Een oudere Marokkaanse heer vertelt dat hij gewoon geschiedenis in Marokko heeft gehad en over dit onderwerp onderwezen was. Er worden twee joodse dansen uitgevoerd:

- een Gasidische bruiloftsdans door de heren. Deze vrolijke dans wordt uitgevoerd met een fles in de hoed op het hoofd.
- een Jemenitische ingetogen dans door de dames

5. Presentatie MO over rol Marokkanen in 2e wereldoorlog

De heer Enrico Bartens heeft een tijd geleden interessante confrontaties ervaren met temperamentvolle Marokkanen. Aangezien zijn eigen zigeuner temperament zich liet gelden, besloot de heer Bartens nader kennis te maken met deze bevolkingsgroep in de Baarsjes. De gemeenschappelijke onderwerpen zoals kickboxen en voetbal kwamen het eerste op tafel om wederzijds vertrouwen te winnen. Nu twee jaar later heeft de heer Bartens de organisatie MO opgericht. De stichting 'MO' is afgeleid van 'Mohammed' en 'Mokkum'. De heer Bartens probeert d.m.v. een modern geschiedenis boekje het negatieve beeld over Joden\Marokkanen\2e wereld oorlog\4 mei herdenking positief te maken. Op 28 april 2004 presenteert hij het boekje over de geschiedenis van Marokkaanse soldaten die in de 2e wereld oorlog onder Franse vlag voor Europa zijn gestorven aan de burgermeester Cohen. Dit boekje is voor de jeugd. Het is via de posters, die overal in de stad zijn opgeplakt, te bestellen. Het is belangrijk dat de Marokkaanse jeugd hun gesneuvelde landgenoten herdenken. Een bedevaart naar Cappelle in Zeeland waar de graven zijn van de soldaten, is sterk aanbevolen. De doelgroep van MO is de "straatjeugd" en de doelstelling is een positieve bijdrage leveren aan de samenleving.

6. Interview met Erwin Brugmans en Lou van Velzen

Vraag

Hoelang woont u al in Amsterdam – de Baarsjes?

Antwoord

Erwin woont al 19 jaar in de Baarsjes en bezoekt al 14 jaar de synagoge. Lou is geboren in Amsterdam in de Jodenbreestraat. Heeft na de oorlog gezworven en woont nu prettig in Bos en Lommer.

Vraag

Waarom bent u gekomen vanavond? Wat zou u willen duidelijk maken?

Antwoord

Lou zou graag willen begrijpen waarom de jonge Marokkanen een hekel hebben aan de joden. Hij heeft meer dan eens meegemaakt dat hij op straat, hetzij persoonlijk hetzij in het algemeen, dat er stenen zijn richting zijn gegooid en dat er 'dood aan de Joden' is geroepen en dat er anti-semitistische leuzen (hakenkruizen etc.) op het café stonden gekladderd. Het gevoel van onveiligheid in de eigen stad begon voor hem al op vierjarige leeftijd toen hij met zijn moeder moest onderduiken. Hij was nog te jong om dit te beseffen.

Vraag

Merkt u iets van antisemitisme tijdens de 4-mei herdenkingen?

Antwoord

Lou gaat altijd naar oud kamp Westerborch.

Vraag

Wil je respect ontvangen, moet je respect geven. Zou U hierop willen reageren?

Antwoord

Erwin: het verschil tussen de mensen wordt steeds duidelijker. Hoe meer de keppel wordt gedragen en hoe meer er naar de synagoge wordt gegaan, hoe meer reacties van de (Marokkaanse) jongetjes op straat. Reacties zoals: nastaren, nawijzen, 'Kankerjood', 'dood aan de joden'. Erwin is eens op bedreigende wijze aangesproken door een 20 jarige en 10 jarige (naar zijn indruk, Marokkaans) tweetal. Hij was onzeker of hij naar de politie zou gaan. Hij heeft ze wel als mens 'sodemieter op' toegeroepen. Dit soort incidenten hebben Erwin ertoe geleid om in het overleg Marokkanen\Joden zitting te nemen.

Vraag

Moeten we de uitspraken van de baldadige jongens serieus nemen?

Antwoord

Ja, het wereldbeeld wordt o.a. op deze wijze doorgegeven. Zoals de ouden zongen, piepen de jongen.

Vraag

Welke acties komen er vanuit de initiatiefgroep?

Antwoord

De ontstane dialoog is door interne moeilijkheden in slaap gevallen. Ondanks dit zijn de zaadjes toch opgekomen wat zichtbaar is tijdens de avonden zoals deze.

7. Dans

8. Interview met El Mamoun Azaoun en Ahmed Marcouch

Vraag

Waarom is een avond zoals deze belangrijk?

Antwoord

Deze vraag is voor El Mamoun niet relevant. Hij vertelt over toen hij voor het eerst in Nederland kwam als middelbare scholier en dat er een excursie naar de Wallen werd georganiseerd. Dit is voor hem anti-islamitisch, zeer kwetsend voor Moslims. Hij zat toen op een school met Joodse wortels. Hij is in totaal twee keer naar het Anne Frank huis geweest. Wat voor hem nog meer geldt als anti-islamitisch is de desinteresse en onverschilligheid van zijn omgeving ten opzichte van de Islam.

Vraag

Voelt U zich thuis in Amsterdam?

Antwoord

Na 11 september is het anders geworden. De meisjes worden om hun hoofddoeken uitgescholden. Hij zelf heeft op straat weinig problemen, maar als hij met zijn vrouw loopt dan merkt hij dat er naar zijn hoofddoekdragende vrouw raar wordt gekeken. Dit is voor hem gevoelsmatig. Als hij de mensen recht in de ogen kijkt kan hij de blikken onderscheiden. 6 à 7 jaar geleden was het anders. Tegenwoordig groeten de mensen niet meer terug en in de supermarkten is er iets van 'karretjes-oorlog'.

Vraag aan Ahmed

U bent coördinator jeugdveiligheid. Hoe krijg je een jong mens, met complexe sociaal problematiek, op het rechte pad?

Antwoord

Ik heb bij de politie gewerkt. Je moet de zaken vóór zijn en tijdig ingrijpen.

Vraag

Is Antisemitisme en anti-islamisme een thema voor uw organisatie? Voor U persoonlijk?

Antwoord

Beleidsmatig niet. Voor mij persoonlijk geldt dat ik wel eens in het Anne Frank huis heeft gesproken. In Amsterdam wil ik een bijdrage leveren.

Vraag

Wat zou U doen bij baldadig gedrag?

Antwoord

Het probleem inzichtelijk maken d.m.v. voorlichting en goede registratie. Ik accepteer geen discriminatie of racisme. In Amsterdam is het slecht gesteld met de organisatie omtrent dit onderwerp.

Vraag

U heeft veel contact met jongeren. Hoe kunt u het gevoel/contact met ze maken zodat het onderwerp antisemitisme voor hen op een goede manier gaat leven.

Antwoord

Laat alle zelforganisaties initiatieven ontplooiën om dit te bestrijden. B.v. onwetendheid bestrijden, via school er aandacht aan besteden. Eigenlijk moet dit onderwerp primair in de opvoeding aan de orde komen.

9. Plenaire discussie

Van tevoren wordt de gespreksstof ingekaderd tot alles wat betrekking heeft met de Baarsjes, het Midden Oosten wordt er bewust uit gelaten.

- De jongeren vinden dat alles wordt overdreven, alles over 1 kam geschoren, het kan net zo goed een Turk zijn, altijd heeft een Marokkaan het gedaan. Alle aanwezige jongeren zijn het hiermee eens.
- Hoe kunnen de Joden het onderscheid maken tussen Marokkaan en Turk?
- Vroeger was het de 'klere Jood' en er werden 'Jodenstreken' uitgehaald. De oudere generatie vat dit persoonlijk op. De vergelijking met de Marokkaanse jongeren en de

Joden vroeger gaat tot op zekere hoogte op. Bij de Joden ging het om een volk, bij de Marokkanen gaat het om een religie. Koning Hassan ontvangt met respect rabbijnen in zijn paleis. Hier geldt het spreekwoord 'respecteer, je wordt gerespecteerd.'

- Turken hoor je niet uitschelden, de Marokkaanse jongeren wel. Marokkanen komen in de krant, Turken niet. De media gaat hier op af, en niet toen er 600 Marokkanen naar Kapelle zijn gegaan.
- Reactie van een oudere heer: waar hebben we het eigenlijk over? Het gaat toch goed in de Baarsjes. In Marokko helpen we elkaar. Marokkanen en Joden tot de dood scheidt.
- Bij scheldende Marokkaanse jongeren wordt er geklaagd over de opvoeding. Is dit terecht? Neen.
- Er is in het algemeen geen respect. Noch van de Nederlanders, noch van de Marokkanen, zegt een spreker na een vechtpartij met 2 Nederlanders en 1 Marokkaan. Hij voelt zich in het algemeen minder veilig.
- Het elkaar in het algemeen niet meer groeten wordt als vervreemding opgevat en dan wonen 'we in een rot buurt'. Het wordt weer eens tijd om aardig tegen elkaar te zijn.
- De sociale druk in de Marokkaanse gemeenschap is groot. Er heerst zonder aanwijsbare reden een onderlinge wantrouwen.
- F. werkt bij de politie en houdt zich binnen de wijk bezig met discriminatie. 'Stop met roepen: dé Jood, dé Marokkaan! Een aantal van de genoemde bevolkingsgroep doet verkeerde dingen, maar in het algemeen zijn de gemeenschappen niet verkeerd.' Hij hoopt dat deze avonden als een olievlek gaan werken. Baldadigheid en discriminatie allebei eruit!
- Het wantrouwen valt mee. Het zijn maar 1 of 2 incidenten, maar de pers blaast het op. Loop niet met zijn allen de pers achterna.
- Men wil gretig zijn woordje doen bij de pers. Mensen praten elkaar dingen aan en sommige collega's moeten hun blik op de Marokkaanse gemeenschap wijzigen. Zo een avond helpt altijd al kan het zijn dat de resultaten lang op zich laten wachten.
- De jongeren vinden per definitie dat er geen baldadige groepen zijn. Door middel van de groepscontrole zou één baldadig individu tot de orde geroepen moeten worden. Het wordt schoorvoetend gedaan omdat de jongeren bang zijn voor represailles van de groep. Buiten de groep om wordt wel gecorrigeerd. Na 11 september richt de wereld zijn woede op de moslims. De media maakt daar gretig gebruik van.
- Het is moeilijk om tegen de groep in te gaan, men opereert van nature in groepsverband. Het antisemitisme wordt vanuit het Midden Oosten via de schotel gevoed. Het wordt moeilijk om neutraal te blijven.
- (het Midden Oosten zou vanavond er niet bij betrokken worden).
- De NOS zou de informatie-inbreng moeten wijzigen.
- Een niet-joodse-niet-marokkaanse inwonende in de Baarsjes zegt dat er veel angst is uit onwetendheid. Bijvoorbeeld de Nederlandse ouderen weten niets van de Islam en denken dat Turken en Marokkanen hetzelfde zijn. Organiseer contacten tussen deze groepen.
- Dat al deze initiatieven en reacties vanuit de buurtbevolking komt moet gestimuleerd worden want vanuit de overheid komt weinig tot niets.
- Een meneer, marokkaan, zegt blij te zijn met de opkomst vanavond. Deze ontmoeting is goed om ongegronde angsten weg te nemen bij de ouderen.
- Een andere meneer legt de nadruk op het feit dat de herdenking niet een Joodse herdenking is maar een doden herdenking.

10. Optreden Marokkaanse stand-up comedian, Rachid Larouz

11. Reactie heer Van Waveren, voorzitter Stadsdeel 'de Baarsjes'

De heer Van Waveren vindt dit een bijzondere avond. Deze avond geeft aan dat men open staat voor elkaar. Is de spanning altijd de schuld van de media? Het zijn luisterende journalisten die schrijven. Zij hebben begrepen wat er hier aan de hand is. De spanning komt niet alleen vanuit de media. Wat vanavond zo waardevol is dat er simpelweg bij elkaar gekomen wordt en de koppen bij elkaar gestoken worden. Wat we hier doen is sterker dan wat er in het Midden Oosten gebeurt. 'Als mijn buurman lijdt, lijd ik mee, en ik ben een geneutraliseerde Nederlander' zei een woordvoerder van moskee 'Nour'. Twintig Jaar geleden had een avond als deze ondenkbaar geweest. 'Na 9 jaar voorzitterschap,' zou ik zeggen, 'tel uw zegeningen.'

12. Afsluiting

De avond wordt afgesloten door de heer Bert de Ruiters, van de werkgroep "Marokkanen in de Baarsjes" van de Marokkaanse Raad de Baarsjes. Hij bedankt alle aanwezigen voor hun komst en

de sprekers voor hun respectvolle bijdragen en Samira Abbos voor de bekwame wijze waarop zij de avond heeft geleid. Ook bedankt hij de Marokkaanse mannen van MOVIB, die op een voortreffelijke manier de aanwezigen voorzien hebben van Marokkaanse thee en Marokkaanse koekjes. Tenslotte wijst hij de aanwezigen erop dat er in de loop van dit jaar meer van dergelijke thema-avonden zullen komen, waarvoor ook iedereen weer wordt uitgenodigd.